

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

КАФЕДРА СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

**Програма
дисципліни спеціалізації**

підготовки бакалаврів

галузь знань 01 Освіта
(рівень вищої освіти)
(шифр і назва напрямку)

спеціальності 017 Фізична культура і спорт
(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» для студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт
I с. (денна форма навчання), II - III с. (заочна форма навчання)

Розробник: доцент, к. н. фіз.вих., Жарська Н.В.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри спортивної медицини,
здоров'я людини

Протокол від 28 серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри спортивної медицини, здоров'я людини

_____ (проф. Шиян О.І.)
“ _____ ” _____ 2018 року

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету фізичної
культури і спорту

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету післядипломної
та заочної освіти

Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програма вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є індивідуальна безпека та моделі її забезпечення в побуті, на виробництві та в надзвичайних ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: психологія та фізіологія людини, безпека на робочому місці, екології, інженерна технологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Охорона праці та безпека життєдіяльності в умовах небезпеки.

Змістовий модуль 2. Загальні принципи, способи та засоби захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» є формування у бакалаврів фундаментальних знань про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, в першу чергу техногенного характеру, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувані необхідні в майбутній практичній діяльності фахівця уміння і навички для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища.

1.2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: важливі терміни, поняття та визначення здоров'я та безпеки життєдіяльності; загальну характеристику впливу діяльності людини на навколишнє середовище; джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори; безпеку життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій; організацію і управління безпекою життєдіяльності; заходи, спрямовані на забезпечення безпеки життєдіяльності при появі небезпек різного походження.

вміти: розпізнати за різними ознаками (зовнішніми, фізичними, хімічними та ін..) існуючу та потенційну небезпеку і прогнозувати її вплив на здоров'я та життя людей; застосовувати теорію ризику для оцінки небезпеки та безпеки життєдіяльності; визначити надійні заходи і засоби захисту від небезпек життєвого середовища; застосовувати в практичній діяльності вимоги законодавчих і нормативних актів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Охорона праці та безпека життєдіяльності в умовах небезпеки.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Основні положення навчальної дисципліни БЖД, основні поняття та визначення, класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів, принципи безпеки життєдіяльності.

Тема 2. Фізіологічні, психологічні та соціальні особливості життєдіяльності людини.

Аналізатори людини та їхні властивості, психологічні особливості людини, процес соціалізації особистості, фізичне та розумове навантаження.

Тема 3. Природні загрози та характер їх проявів.

Загальні відомості про стихійні лиха, літосферні небезпеки, гідросферні небезпеки, атмосферні небезпеки, біологічні небезпеки.

Тема 4. Техногенні небезпеки та їх наслідки.

Механічні коливання, загальні положення електробезпеки, фактори, що визначають небезпеку ураження електричним струмом, технічні способи та засоби захисту, вибухи і пожежі, Електромагнітні поля, Іонізуючі випромінювання.

Змістовий модуль 2. Загальні принципи, способи та засоби захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій

Тема 5. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій.

Визначення поняття “надзвичайна ситуація”, причина виникнення та особливості розвитку надзвичайних ситуацій, надзвичайні ситуації природного, техногенного та соціально-політичного характеру, класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за рівнями, загальні принципи, способи та засоби захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Тема 6. Правова основа організації охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Конституція України, основа національної безпеки України, Законодавство України про охорону здоров'я, надзвичайний стан, захист населення від інфекційних хвороб, охорона праці, охорона навколишнього природного середовища, загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, які спричинили втрату працездатності, особам, що виїхали за межі України.

Тема 7. Управління охороною праці та безпекою життєдіяльності

Основа управління безпекою життєдіяльності в Україні, Єдина державна система запобігання надзвичайних ситуацій в Україні, Функціональна підсистема єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, перевірка й оцінка стану техногенної безпеки потенційно небезпечних об'єктів господарювання,

Організація роботи з профілактики невиробничого травматизму, Державні органи по управлінню та нагляду за безпекою життєдіяльності.

Тема 8 Цивільна захист в надзвичайних ситуаціях

Основні принципи і способи захисту населення у НС. Захисні споруди цивільної оборони і вимоги до них. Засоби індивідуального захисту населення. Евакуаційні заходи. Організація і планування евакуаційних заходів.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Бедрій Я.І. Охорона праці / Бедрій Я.І., Л. - 1997 - 258с.
2. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту : підручник. / Васійчук В.О. – Л., НУЛП, 2011
3. Геврих Є. Безпека життєдіяльності: навч. посіб./ Геврих Є. – К. : Знання. – 2008. – 381 с.
4. Джигирей В.С. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / Джигирей В.С., Жидецький В.Ц. – Вид.3-тє, доповнене. – Львів: Афіша, 2000. – 256 с.
5. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України 1-4 рівнів акредитації /Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо і В.М. Пічі. - Київ: “Каравела”, Львів: “Новий Світ-2000”.- 320 с.
1. Жидецький В. І. Основи охорони праці / Жидецький В. І. Джигирей В. С. Мельников О. В. - Л., 2000. - 176 с.
2. Купчик М. П. Основи охорони праці / Купчик М. П. – К. – 2000. – 409 с.
3. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності (Психофізіологічні аспекти). Практичні заняття: навч. посібник. / І.П. Пістун, Ю.В. Кіт - Львів, “Афіша”, 2000.- 239 с.
4. Пістун І.П. Основи безпеки життєдіяльності / І.П. Пістун, М.К. Хобзей, А.П. Березовецький – Л. : Сполом, 2000. – 160 с.
6. Цапко В.Г. Безпека життєдіяльності: підручник/ В.Г. Цапко – К. : Знання. – 2008. – 397 с.

Допоміжна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Закон України «Про охорону праці» К.1992—129с.
3. Закон України «Про цивільний захист України»

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Виконання завдань семінарських занять.

Підсумковий контроль – залік (III семестр – денна форма; V семестр – заочна форма навчання).

Залікові питання

1. Предмет, завдання та основні визначення «Охорони праці та безпеки життєдіяльності».
2. Основні принципи забезпечення безпеки життєдіяльності.
3. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих факторів.
4. Абіотичні, біотичні та антропічні екологічні чинники; їх вплив на організм людини.
5. Небезпеки; класифікація джерел небезпеки.
6. Гідросферні стихійні лиха: Причини, наслідки, заходи запобігання та безпека людей при повенях, зсувах, снігових лавинах.
7. Метеорологічні стихійні лиха: урагани, смерчі, блискавки, пожежі – причини виникнення, характеристика, заходи зниження їх наслідків.
8. Літосферні стихійні лиха: землетруси, вулкани, селі - причини, характеристики, заходи зниження їх наслідків.
9. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпек: конфлікт, війна, тероризм.
10. Екстремальні ситуації криміногенного характеру; способи їх уникнення.
11. Екологічні небезпеки. Парниковий ефект, порушення озонового шару, кислотні опади; їх вплив на довкілля і здоров'я людини.
12. Природно-соціальні небезпеки. Попередження та усунення небезпечних наслідків їх дії.
13. Механічні коливання: ультразвук, інфразвук. Основні кількісні характеристики. Вплив на організм людини. Захист від їх дії.
14. Визначення, причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
15. Надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру: класифікація за рівнями.
16. Надзвичайні ситуації природного походження - причини виникнення, характеристика, заходи зниження їх наслідків.
17. Надзвичайні ситуації техногенного походження - причини виникнення, характеристика, заходи зниження їх наслідків.
18. Надзвичайні ситуації соціально-політичного походження - причини виникнення, характеристика, заходи зниження їх наслідків.
19. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: основні завдання, принципи.
20. Види, рівні та критерії класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

21. Назвіть правила проведення евакуації в загальноосвітніх навчальних закладах у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
22. Єдина державна система запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного і природного характеру і реагування на них (ЄДСЗР); Структура та завдання.
23. Функціональна підсистема єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.
24. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення: структура та завдання.
25. Міністерство надзвичайних ситуацій України: структура та завдання
26. Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України: структура та завдання
27. Основа національної безпеки України.
28. Надзвичайний стан, мета його введення. Навести приклади.
29. Організація життєзабезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій.
30. Основа національної безпеки України: структура, завдання та принципи.
31. Біологічні небезпеки: збудники інфекційних хворіб, шляхи проникнення їх в організм людини.
32. Інфекційні захворювання; механізми передачі інфекції.
33. Назвіть найпоширеніші інфекційні захворювання людини. Які існують заходи попередження епідемій?
34. Шум. Основні кількісні характеристики шуму. Вплив на організм людини. Захист від дії шуму
35. Вібрація. Шкідливий вплив вібрації на організм людини. Захист від дії вібрації.
36. Види аварій, катастроф, причини, наслідки та шляхи запобігання.
37. Причини, що обумовлюють пожежі та вибухи в умовах промисловості.
38. Аварії на транспорті. Попередження та усунення небезпечних наслідків їх дії.
39. Аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин: джерела, причини, особливості та рівні впливу хімічних речовин.
40. Пожежі та вибухи. Попередження та усунення наслідків їх дій.
41. Домашні пожежі; їх причини. Долікарська допомога при отруєнні чадним газом.
42. Сформулюйте правила безпечної поведінки людей під час аварій на системах життєзабезпечення (водонапірна станція, лінія електропередач, котельня тощо).
43. Електричні травми: місцеві та загальні. Основні характеристики електричних травм. Вплив на організм людини.
44. Фактори, що визначають небезпеку ураження електричним струмом.
45. Характеристика дії електричного струму на організм людини в залежності від його виду та сили.
46. Захисні засоби, які використовуються в електроустановках від ураження електричним струмом.
47. Заходи, що забезпечують безпеку робіт в електроустановках.
48. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

- 49.Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, які спричинили втрату працездатності, особам, що виїхали за межі України.
- 50.Захист населення від інфекційних хвороб: санітарна охорона території України, карантин.
- 51.Перевірка й оцінка стану техногенної безпеки потенційно небезпечних об'єктів господарювання
- 52.Організація роботи з профілактики невиробничого травматизму.
- 53.Права людини, проголошені в Конституції України щодо безпеки життєдіяльності.
- 54.Законодавство України «Про охорону здоров'я».
- 55.Законодавство України «Про пожежну безпеку».
- 56.Закону України «Про охорону праці».
- 57.Законодавство України «Про охорону навколишнього середовища».
- 58.Закон “Про запобігання захворювання на СНІД та соціальний захист населення”; його значення.
- 59.Право громадян України на захист свого життя і здоров'я при небезпеках різного характеру.
- 60.Державні організації контролю за дотриманням законодавства щодо безпеки життєдіяльності.